

עובדות אחדות הנוגעות לפטור השערווריית

היהודי של המדינה חמורה הרבה יותר מאשר נסיעת משכן בשבת, שעליה הקימו החרדים קול זעקה.

אגב, השימוש שנעשה בכיטוי „תורתו אומנותו“ כצירוף לפטור משירות צבאי איננו במקומו. בהווה היהודית הבייטוי הזה שימש דווקא למתיחת ביקורת על אלה שעשו תוריתם קדרום לחפור בו. בלשנו של הרמב"ם: „כל המשים לבו שיעסוק בתורה ולא יעשה מלאכה ויתפרנס מהצדקה, הרי זה חילל את השם וביזה את התורה וכיבה מאור הדת וגו' רם רעה לעצמו ונטל חייו מן העולם הבא“.

עובדה חשובה נוספת שראוי להרגישה היא שאין שום צור כך בהחלטת בג"צ כדי לגייס את החרדים. בחוק אין כל בסיס לשחרור זה. שרי הביטחון השתמשו בסמכות הגיוס כדי להעניק פטור סיוני לתלמידי ישיבות והשאלה היחידה היא האם יש בסיס חוקי לכך. מנגד, אין כל ספק בחוק יות הגיוס של תלמידי ישיבות, ברגע ששר הביטחון יחליט לגייסם. כל שנדרש איפוא הוא ששר הביטחון ברק יחדל ממתן דחיית השירות האוטומטית ויחיל את הדין הכללי על תלמידי הישיבות.

יש החוששים מן הקושי המעשי לגייס את תלמידי הישיבות, נוכח התנגדותם והתנגדות מנהיגיהם. אכן, ההשתמטות החרדית שונה מהשתמטויות המתרחשות במגזרים אחרים. ההשתמטות החרדית היא מאורגנת, נציגי המשתמטים מכהנים בכנסת ורוממות ההשתמטות, בחסות הלימוד בישיבות, בגרונם. אולם אפשר להתמודד עם תופעה זו – בראש ובראשונה ע"י ביטול התמיכה הממשלתית בתלמידי ישיבות המשתמטים משירות ובישיבות שמנהיגיהן מעודדים את תלמידיהם להתחמק מגיוס. בכסף שייחסך יש להשתמש להגדלה משמעותית של שכר משתתפי החובה בצה"ל ולהגדיל לת מענק השחרור שלהם. צמצום יתרונות ההשתמטות המאורגנת מצד אחד ושיפור תנאי השירות וקיצורו מהצד האחר ייצרו אווירה נאותה לשילוב הדרגתי של החרדים בצבא ולשילובם לאחר מכן בעבודה יצרנית.

לפני זמן קצר אימצה הממשלה החלטת בוק שלא לקצר את שירות החובה המופרז בצה"ל, העומד עדיין על 3 שנים לגברים. הקלות המדהימה של קבלת החלטה זו עומדת בניגוד משובע לחיבוי הנפש הקשים של רה"מ בכל הנוגע לגייסו וסחרדים. וכמוכן, יש קשר בין הפטור הנדיב לחרדים לבין הנטל הזועק בחומרתו הרובץ על שאר חלקי הציבור.

ראוי איפוא לפרט עובדות אחדות מסביב לפטור השערווריית שניתן לתלמידי ישיבות. בראש ובראשונה צריך להרגיש שהחרדים, שרוממות המשפט העברי בפיהם, תובי עים לעצמם פטור שאין לו כל בסיס דין העברי. אין בתורה ואף לא בהלכה היהודית יסוד לשחרורם של תלמידי ישיבה משירות צבאי. בתורה, בספר דברים, מפורטים מספר מקרים שבהם משחררים אדם מהחובה לצאת למלחמה. מדובר שם במי שבנה בית ולא חנכו, נטע כרם ולא חיללו, אירס אשה ולא לקחה ואף מי שהוא „ירא ורך לבב“. אבל אין זכר לפטור מחמת לימוד תורה. גם הפרשנות ההלכתית המאוחרת, שהביינה בין מלחמת מצווה למלחמת רשות, לא הכירה בפטור כזה, לא במלחמת רשות ובוודאי לא במלחמת מצווה. הרי מב"ם אף מציין שבמלחמת מצווה אין שום פטורים. במלחמה כזאת „הכל יוצאין ואפילו חתן מחררו וכלה מחופתה“. ומלחמת מצווה כוללת „עזרת ישראל מיד צר שבא עליהם“, כלומר מלחמת מגן (בשונה ממלחמת רשות שהיא מלחמה „כדי להרחיב גבול ישראל ולהרבות גדולתו ושמעו“).

כולנו גדלנו על סיפורי רבי עקיבא, שהיה מגדולי התנאים ותמך במרד בר כוכבא. הוא בוודאי לא נפל בגדולתו בתורה מהפוסקים החרדים בימינו, אך הוא עודד את תלמידי דיו להצטרף למרד ברומאים ורבים מהם נפלו בשדה הקרב. בסיפורי האגדה הרבים על אותו מרד אין זכר לפטור מחמת לימוד בישיבה.

הפטור המפלה שניתן לתלמידי ישיבות סותר את המשפט העברי והוא פוגע לא רק בערכי מוסר בסיסיים כי אם גם באופיה של מדינת ישראל כמדינה יהודית. פגיעה זו באופי